

USHIRIKI WA WANANCHI KUHUSU ADP YA KAUNTI YA MOMBASA 2027/28

Bunge la Kaunti ya Mombasa linatarajia kufanya mikutano ya wananchi kuhusu **ADP ya Kaunti ya Mombasa ya 2027/2028** katika maeneo yaliyoonyeshwa kwenye ratiba hapa chini, katika kaunti ndogo zote sita: **Mvita, Nyali, Changamwe, Likoni, Kisauni na Jomvu**. Wakati huohuo, Bunge linakusanya maoni ya wananchi kuhusu miradi ya wadi kwa mujibu wa **Mombasa County Ward Equitable Development Act, 2025** (Sheria ya Maendeleo Sawa ya Wadi ya Kaunti ya Mombasa).

Lengo ni kusikia maoni kuhusu ajenda ya maendeleo na vipaumbele vilivyo kwenye **Mpango wa Maendeleo wa Mwaka wa Kaunti ya Mombasa, 2027/28**.

Miradi ya wadi iliyoandikwa kwenye ADP ni mapendekezo. Kuandikwa kwake hakumaanishi kuwa fedha zimeidhinishwa.

Mambo machache muhimu kutoka kwenye ADP:

MAKADIRIO MAKUU YA FEDHA • 2027/28

Jumla ya rasilimali

KSh bilioni 18.104

Fedha zinazotarajiwa kwa Kaunti

Matumizi ya kawaida

KSh bilioni 12.664

Huduma na shughuli za kila siku

Matumizi ya maendeleo

KSh bilioni 5.440

Miradi ya maendeleo

RATIBA YA MIKUTANO YA WANANCHI

Kamati ya Fedha, Bajeti na Ugawaji wa Fedha | ADP 2027/28 na Mswada wa Fedha 2026

Tarehe	Kaunti ndogo	Mahali	Saa
Alhamisi, 15 Oktoba 2026	Likoni	Likoni Social Hall	9:00–12:00
Alhamisi, 15 Oktoba 2026	Changamwe	Changamwe Social Hall	9:00–12:00
Ijumaa, 16 Oktoba 2026	Mvita	Tononoka Social Hall	9:00–12:00
Ijumaa, 16 Oktoba 2026	Jomvu	Mikindani Social Hall	9:00–12:00
Jumatatu, 19 Oktoba 2026	Nyali	VOK Social Hall	9:00–12:00
Jumatatu, 19 Oktoba 2026	Kisauni	Kadongo Grounds	9:00–12:00

Maoni kwa maandishi yanaweza kupelekwa kwa Karani wa Bunge au kutumwa kwa countyassemblymombasa@gmail.com kufikia **Jumatatu, 19 Oktoba 2026 saa 4:30** alasiri.

MAONI GANI YANaweza KUTOLEWA?

Taja jina la mradi na mahali ulipo kadiri uwezavyo. Eleza hitaji, watu watakaosaidika na mabadiliko unayoomba. Si lazima kutaja gharama kamili.

MRADI MPYA

Taja eneo, eleza hitaji na useme watu watakaosaidika.

MRADI ULIOPO

Taja mradi na useme kama ukamilishwe, urekebishwe au utunzwe.

MASAHIHISHO AU MABADILIKO

Taja sehemu ya ADP, eleza kilichokosekana au kosa, kisha toa sababu.

MAOMBI YA WADI NA MIRADI YENYE MAKADIRIO

Mapendekezo ya wadi na baadhi ya miradi ya idara kwenye ADP ya 2027/28

Jedwali la kwanza lina mapendekezo ya miradi ya wadi yaliyo kwenye ADP; gharama ya kila pendekezo haijaandikwa. Majedwali ya chini yana baadhi ya miradi ya idara na makadirio yake kwa KSh milioni.

MAPENDEKEZO YA WADI KWENYE ADP

Wadi / kaunti ndogo	Pendekezo kwenye ADP	Gharama	Wadi / kaunti ndogo	Pendekezo kwenye ADP	Gharama
Kipevu, Changamwe	Mifereji ya mvua na marekebisha ya njia za chini ya barabara	—	Likoni	Kuboresha na kupanua Daraja la Kidarajani	—
Changamwe	Ukarabati wa barabara na taa za barabarani	—	Tudor, Mvita	Mifereji ya maji na barabara za kufika maeneo ya makazi	—
Bamburi, Nyali	Barabara, mifereji na madaraja ya watu wanaotembea	—	Old Town, Mvita	Soko la samaki, boti za uokoaji na soko la kisasa	—
Shanzu, Kisauni	Taa, barabara za mawe ya saruji na mifereji	—	Mwakirunge, Kisauni	Kulinda mazingira na miti	—

BAADHI YA MIRADI YA IDARA YENYE MAKADIRIO • 2027/28

BIASHARA, UTALII NA UTAMADUNI

MRADI / MAHALI	GHARAMA (KSh milioni)
Kuboresha soko la Mikindani Jomvu	10
Ukarabati wa soko la Mackinnon Mvita / Old Town	10
Kujenga vibanda vya kisasa Kaunti nzima	60
Kuboresha soko la Bamburi Bamburi	10
Kujenga upya masoko ya Mwembe Tayari (ushirikiano wa umma na sekta binafsi) Mvita, Mji wa Kale, Majengo na Tononoka	16
Kuboresha soko la Kongowea Nyali / Kongowea	30
Kituo cha kukusanya mazao na eneo la viwanda (CAIP) Miritini	150
Vituo vya taarifa kwa watalii Nyali; Mvita (2)	10
Vituo vya ufukweni vya taarifa, uokoaji na huduma ya kwanza Likoni, Mvita, Nyali na Jomvu	12
Vituo vya biashara ndogo Kaunti zote sita	9

VIJANA, JINSIA NA MICHEZO

MRADI / MAHALI	GHARAMA (KSh milioni)
Kuweka vifaa kwenye uwanja wa Mwahima Likoni	20
Kujenga uwanja wa mpira wa ufukweni Nyali	100
Kuweka vifaa kwenye uwanja wa Ziwani Mvita	20

MAZINGIRA, HALI YA HEWA NA NISHATI

MRADI / MAHALI	GHARAMA (KSh milioni)
Bustani za mapumziko na shughuli mbalimbali Mvita	200
Njia za kijani zenye miti Kaunti zote sita	50
Kupanda na kulinda mikoko kwa kushirikisha jamii Jomvu, Likoni na Kisauni	10
Maeneo ya kijani kwenye vituo vya umma Kaunti zote sita	20
Njia za kupata kipato zinazotunza mazingira Kaunti zote sita	20
Kitalu cha miti inayofaa hali ya hewa ya eneo Changamwe	10
Kuweka mifumo ya umeme wa jua kwenye majengo ya Kaunti Kaunti zote sita	80

Miradi 20 ya idara iliyochaguliwa ina makadirio ya KSh milioni 847 kwa jumla; hii si bajeti yote ya maendeleo. Mapendekezo ya wadi yalitokana na maoni ya wananchi yaliyokusanywa na Serikali ya Kaunti kuhusu ADP hii. Si ahadi ya fedha, na makadirio ya idara pia si fedha zilizoidhinishwa.

TAKWIMU ZA ADP ZA KUFANULIWA
Takwimu za ADP za kufanuliwa: Jedwali 4.3 linaonyesha mapato ya KSh bilioni 18.104, lakini Jedwali 4.4 linatumia KSh bilioni 5.440 kama mapato na kuonyesha pengo la KSh bilioni 13.557. KSh bilioni 5.440 ni makadirio ya fedha za maendeleo, si mapato yote. Jedwali 4.4 pia lina vichwa vinavyotaja milioni ilhali namba ni shilingi kamili. Tukipunguza mapato ya KSh bilioni 18.104 kutoka mahitaji ya KSh bilioni 18.997, tofauti ni KSh milioni 893.3. Kaunti inapaswa kufanua.

MASWALI YANAYOULIZWA | 1-5

Kuelewa mpango na sheria

Majibu mafupi kuhusu Mpango wa Maendeleo wa Mwaka wa Kaunti ya Mombasa wa 2027/2028.

1 ADP ni nini?

Mpango wa Maendeleo wa Mwaka (ADP) unaonyesha vipaumbele, programu na miradi inayopangwa na Kaunti kwa mwaka mmoja wa fedha. Huonyesha mahali kazi inapopangwa, idara itakayohusika, matokeo yanayotarajiwa na makadirio ya gharama pale yanapoandikwa. Mpango huu husaidia hatua zinazofuata za kupanga na kutengeneza bajeti. Kuandikwa kwa mradi kwenye ADP peke yake hakumaanishi kuwa fedha zimeidhinishwa au kazi imekamilika.

2 Mombasa County Ward Equitable Development Act, 2025 ni nini?

Ni sheria ya Kaunti iliyopitishwa mwaka 2025 kuhusu miradi ya maendeleo ya wadi. Kwa Kiswahili rahisi, ni sheria inayosaidia kuweka utaratibu wa kuchagua na kupanga miradi ya wadi kwa usawa. ADP ina mapendekezo ya miradi ya wadi. Kwa masharti na hatua zote zinazotakiwa na sheria, soma nakala ya sheria yenyewe; muhtasari huu hauchukui nafasi ya sheria.

3 Vipaumbele vya ADP kwa 2027/2028 ni vipi?

Mpango una mapendekezo kuhusu **afya; elimu; maji na usafi; barabara, usafiri na mifereji; ardhi, nyumba na kuboresha miji; vijana, jinsia na michezo; biashara, utalii na utamaduni; uchumi wa bahari na kilimo; hali ya hewa, nishati na mazingira**. Haya ni maeneo mapana, si orodha iliyopangwa kwa umuhimu. Ukurasa wa 2 wa kijitabu hiki una mifano ya maombi ya wadi na miradi ya idara yenye makadirio; ADP ina majedwali yote.

4 Sheria inasema nini kuhusu ADP?

Chini ya **kifungu cha 126 cha Public Finance Management Act, 2012**, kila Kaunti lazima iandae mpango unaoonyesha vipaumbele, miradi na huduma zinazopangwa, matokeo yanayotarajiwa, namna ya kupima matokeo inapowezekana, na gharama pale zinapojulikana. Afisa wa mipango wa Serikali ya Kaunti anapaswa kuwasilisha mpango Bungeni ili uidhinishwe kufikia **1 Septemba** kila mwaka. Nakala pia hutumwa kwa Tume ya Ugawaji wa Mapato na Hazina ya Taifa.

5 Je, mradi au gharama iliyo kwenye ADP inamaanisha kuwa fedha zimeidhinishwa?

Hapana. ADP ni waraka wa kupanga. Gharama iliyoandikwa ni makadirio; yenyewe hairuhusu matumizi ya fedha. Angalia bajeti ya mwaka iliyoidhinishwa kuona kama fedha zilitengwa kwa mradi huo katika mwaka husika.

MASWALI YANAYOULIZWA | 6-10

Uhalali, maoni ya wananchi na matokeo ya mwaka jana

Mpango unaonyesha nini, jinsi ya kutoa maoni na mahali pa kupata taarifa za mwaka jana.

6 Je, ADP ya 2027/2028 inafuata sheria?

Waraka una mambo mengi yanayotakiwa na kifungu cha 126, kama vipaumbele, programu, vipimo vya matokeo na makadirio ya gharama. Hii pekee haitoshi kuthibitisha kuwa kila sharti la sheria limetimizwa. Pia lazima kuangalia jinsi mpango ulivyoandaliwa na wananchi walivyoshirikishwa, kama ulipelekwa kwa wakati, kama Bunge liliujadili na kuuidhinisha, na kama unaendana na mipango na bajeti nyingine za Kaunti. Mapitio ya Bunge na kumbukumbu rasmi ya idhini vinahitajika kabla ya kutoa uamuzi kamili wa kisheria.

7 Je, maoni yangu yatazingatiwa na kuingizwa kwenye waraka wa mwisho?

Maoni yako yanapaswa kuandikwa na Bunge kuyazingatia linapopitia mpango. ADP inasema Serikali ya Kaunti ilikusanya maoni katika **wadi zote 30** na imeorodhesha mapendekezo ya wadi. Mikutano hii ya Bunge ni nafasi nyingine ya kutoa maoni. Bunge linaweza kupendekeza mabadiliko, lakini hakuna ahadi kwamba kila pendekezo litaingia kwenye ADP ya mwisho au litapata fedha. Taja wadi na mradi wazi; ikiwezekana, toa pia maoni kwa maandishi.

8 Ni baadhi ya miradi gani iliyoripotiwa kwa mwaka wa fedha 2025/2026?

Ripoti ya Mdhiti wa Bajeti inaonyesha fedha zilizotumika na hatua za miradi. Mifano ni **KSh milioni 40.15** kwa kazi za kuchukua maji kutoka vyanzo, kuyasafisha na kuyahifadhi katika shule; **KSh milioni 22.68** kwa mradi wa barabara ya Kajiweni–Junda, iliyopangwa kuwekwa mawe ya saruji (cabro); na **KSh milioni 24.51** kwa mashine ambayo ripoti inaita “Philips cast-lab”. Ripoti inaonyesha matumizi na hatua ya kazi; kiasi kilichotumika pekee hakithibitishi kuwa mradi umekamilika. Kwa jumla, Kaunti ilitumia **KSh bilioni 2.57** kati ya bajeti ya maendeleo ya **KSh bilioni 5.62** (takriban **asilimia 46**).

9 Nitasoma wapi zaidi kuhusu maendeleo ya mwaka jana?

Soma **Ripoti ya Mdhiti wa Bajeti kuhusu Utekelezaji wa Bajeti za Kaunti kwa mwaka wa fedha 2025/2026**. Kwenye tovuti ya Mdhiti wa Bajeti, fungua sehemu ya ripoti za pamoja za kaunti na upakue ripoti ya FY 2025/26. Mombasa iko kwenye **sehemu ya 3.28**; matumizi ya maendeleo na miradi imetajwa kwenye kurasa zilizochapishwa **541–543**. Ripoti inaonyesha matumizi na hatua ya utekelezaji; angalia maelezo yake kabla ya kusema kuwa mradi umekamilika.

10 Ninawezaje kufuatilia mradi baada ya kuidhinishwa?

Tumia jina la mradi, wadi na idara inayohusika kuitafuta kwenye **bajeti ya mwaka iliyoidhinishwa**. Kisha angalia taarifa za idara, zabuni au mkataba, na ripoti za baadaye za matumizi ya bajeti. Linganisha fedha zilizoidhinishwa na zilizotumika, kisha soma kilichoandikwa kuhusu kazi iliyofanywa. Makadirio kwenye ADP peke yake hayaonyeshi hatua ya sasa au kukamilika kwa mradi.